

Rahvakultuuri Keskus

arengukava 2019-2023

Jaanuar 2019

Missioon

Rahvakultuuri Keskuse missioon on luua tingimused eesti rahvakultuuri ja vaimse kultuuripärandi elujõulisusele ja kestlikule arengule kogu selle mitmekesisuses.

Visioon

Eesti inimesed tunnevad ja väärtustavad oma rahvakultuuri, vaimne kultuuripärand on elavas kasutuses. Elujõulise rahvakultuuri alustaladeks on tugevad kogukonnad, motiveeritud ja professionaalsed eestvedajad ning rahvakultuurist huvitatud noorte pealekasv.

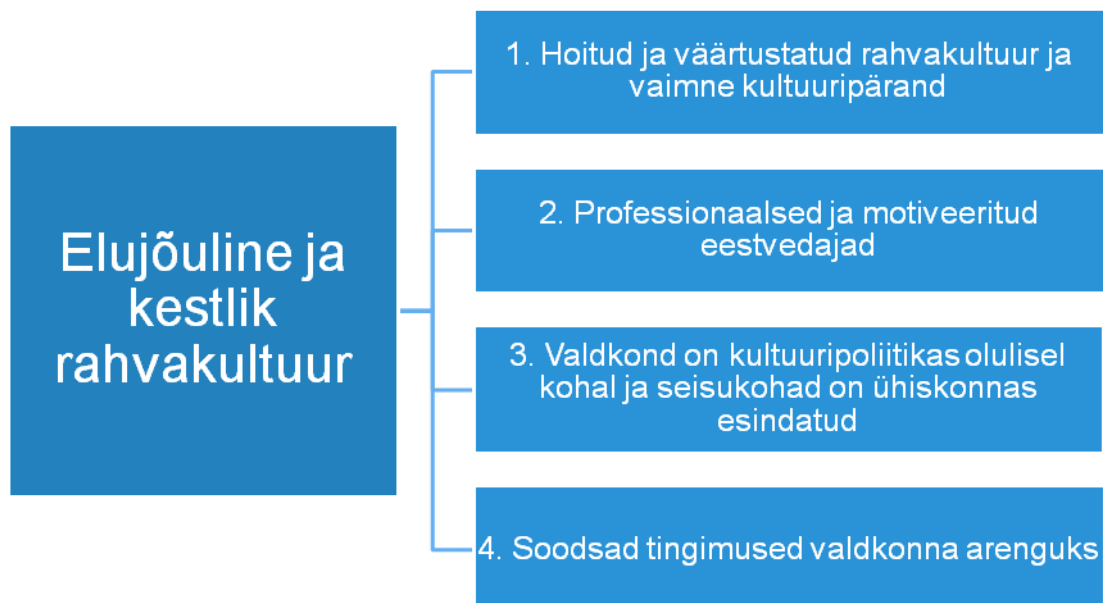
Põhimõtted

Koostöö – rahvakultuuri valdkonna arengu põhieeldus. Keskuse ülesanne on pakkuda valdkonnas tegutsejatele igakülgset tuge ühiste eesmärkide saavutamisel. Arendame valdkonda koostöös riigiasutuste, omavalitsuste, rahvakultuuri keskseltside, mittetulundusühenduste, kõrgkoolide ja ettevõtetega. Rahvakultuurispetsialistide võrgustiku kaudu maakondades on kontakt rahvakultuuritegijate ja eestvedajatega igas Eestimaa nurgas.

Professionaalsus ja eestvedamine – keskuse töötajad on rahvakultuuri valdkonna tundjad ja eestkõnelejad. Osaleme koos partneritega aktiivselt valdkonna arendamisel, innustame ja inspireerime vaimset kultuuripärandit hoidma ja väärtustama.

Järjepidevus ja innovatsioon – keskuse töös on olulisel kohal nii traditsioonide ja järjepidevuse hoidmine kui ka uuenduslikkus ja loovate lahenduste leidmine valdkonna arenguks. Keskus on kaasaegne ja innovaatiline asutus, millel on ühtne ja üksteist toetav meeskond, kus igaüks tunnetab oma panust valdkonna arengusse.

Strateegilised eesmärgid

1. Eesti rahvakultuur ja vaimne kultuuripärand on elavas kasutuses, inimesed teavad, tunnevad ja väärtustavad oma kultuuripärandit.
2. Rahvakultuurivaldkonnas on palju professionaalseid ja motiveeritud eestvedajaid – juhendajaid, õpetajaid, kogukondade eestkõnelejaid – kes innustavad ja valmistavad ette järgmisi põlvkondi kultuuripärandikandjaid.
3. Rahvakultuur on kultuuripoliitikas olulisel kohal, sh nii riiklikes kui ka kohaliku tasandi arengudokumentides, valdkonna seisukohad on ühiskonnas hästi esindatud.
4. Rahvakultuuri toetusmeetmed loovad senisest soodsamad tingimused valdkonna igakülgeks arenguks.

Olulisemad tegevused

EESMÄRK 1: Eesti rahvakultuur ja vaimne kultuuripärand on elavas kasutuses, inimesed teavad, tunnevad ja väärtustavad oma kultuuripärandit.

Tegevused eesmärgi elluviimiseks:

- 1.1. Rahvakultuurispetsialistide võrgustiku kaudu maakondades otsekontakti hoidmine ja järjepidev arendamine rahvakultuuritegijate ja eestvedajatega igas Eestimaa nurgas.
- 1.2. Rahvakultuuri ja vaimse kultuuripärandi alaste sündmuste, infopäevade, koolituste, konverentside läbiviimine erinevatele sihtgruppidele nii üle-eestiliselt kui ka piirkondades.
- 1.3. Vaimse kultuuripärandi kogumine, määratlemine ja uurimine. Keskuse hallatav Eesti vaimse kultuuripärandi nimistu annab sissevaate Eesti kogukondade mitmekesisesse vaimsesse kultuuripärandisse, suurendab inimeste teadlikkust ja on hea uurimismaterjal nii vaimse pärandi avaldumise kui ka vaimse kultuuripärandi kaitse parimate praktikate osas.
- 1.4. Vaimse kultuuripärandi nimistu arendamine ja tutvustamine laiemale avalikkusele.
- 1.5. Rahvakultuurialase tegevuse ja vaimse kultuuripärandi väärtustamine toetusmeetmete kaudu.
- 1.6. Pärandikandjate ja -hoidjate tunnustamine.
- 1.7. Rahvakultuuri ja vaimse kultuuripärandi temaatika lõimimine formaal- ja mitteformaalõppesse (sh vabaharidus).
- 1.8. Teavituse ja koostöö kaudu ettevõtluse ja loomemajanduse arendamisele kaasa aitamine rahvakultuuri valdkonnas.
- 1.9. Rahvusvahelise koostöö arendamine. Eesti praktika tutvustamine ja teiste riikide parimate praktikate tundmaõppimine, sh UNESCO vaimse kultuuripärandi kaitse konventsiooni rakendamisel.

Kavandatavad tulemused aastaks 2023:

- Rahvakultuur on ühiskonnas hinnatud ja väärtustatud, vaimne kultuuripärand on elavas kasutuses. Toetatud on põlvkonnalt põlvkonnale edasi antud pärandi kestmine ja traditsioonide edasi kandmine.
- Vaimse kultuuripärandi nimistusse tehtud sissekannete arv on suurenenud. Vaimse kultuuripärandi nimistusse on tehtud vähemalt 130 sissekannet.
- Vaimse kultuuripärandi nimistu keskkonnana on atraktiivne nii sisestajatele kui ka kasutajatele, nimistu sissekandeid tutvustatakse järjepidevalt laiemale avalikkusele.

- Vaimse kultuuripärandi nimistu pakub kogukondadele vajalikku tuge pärandi uurimisel ja talletamisel ning kooskõlastatult kogukonna osapooltega lisaväärtust piirkondade arendamisel ja kultuuriturismi hoogustamisel.

EESMÄRK 2: Rahvakultuurivaldkonnas on palju professionaalseid ja motiveeritud eestvedajaid – juhendajaid, õpetajaid, kogukondade eestkõnelejaid – kes innustavad ja valmistavad ette järgmisi põlvkondi kultuuripärandikandjaid.

Tegevused eesmärgi elluviimiseks:

2.1. Valdkonnas kehtivate kutsestandardis kirjeldatud kompetentside arendamisele suunatud täienduskoolituse korraldamine (igal aastal vähemalt üks mitmeosaline kursus kultuurikorraldajatele, üks tantsuspetsialistidele, üks koorijuhtidele, üks rahvarõivaste valmistajatele).

2.2. Rahvakultuuri valdkonnas töötavatele spetsialistidele tööeluks vajalike võtmepädevuste alase täienduskoolituse korraldamine erinevates Eesti piirkondades.

2.3. Uute tehnoloogiliste lahenduste kasutuselevõtt õppetöö korraldamisel, eesmärgiga suurendada erinevate sihtgruppide juurdepääsu koolitustele.

2.4. Koostööpartneritega vähemalt kord aastas nõupidamised koolitusvajaduse väljaselgitamiseks, prioriteetsete sihtgruppide määratlemiseks ja uute koostöömodelite arendamiseks.

2.5. Rahvakultuurialaste koolituste kohta info vahendamine Rahvakultuuri Keskuse kanalite kaudu.

	Koolituste sihtgrupid	Koolituspakkumine	Eesmärgid
1.	Kultuuripoliitika kujundajad, ametnikud, poliitikud, samuti ajakirjanikud	Infopäevad, seminarid	Riikliku ja kohaliku tasandi kultuurikorraldus arvestab rahvakultuuri olulisust.
2.	Rahvakultuurikollektiivide juhid ja eestvedajad	Kutsestandardis kirjeldatud kompetentsidel põhinev koolitusprogramm, koolitused erinevates maakondades	Rahvakultuuri valdkonnas tegutsevad professionaalsed eestvedajad.
3.	Kultuurikorraldajad	Kutsestandardis kirjeldatud kompetentsidel põhinev koolitusprogramm, infopäevad	Kohalikus omavalitsuses tegutsevad asjatundlikud kultuurikorraldajad.
4.	Kogukondade ja MTÜ-de eestvedajad	Seminarid, infopäevad, koolitusprogramm	Tugevad kogukonnad arendavad rahvakultuuri ja väärtustavad vaimset kultuuripärandit.
5.	Rahvakultuuri keskseltside esindajad	Infopäevad, vahendatud koolitused	Keskseltsid on mõjusad oma valdkonna arendajad ja eestkõnelejad
6.	Õpetajad	Seminarid,	Rahvakultuuri ja vaimset

		koolitusprogrammid	kultuuripärandit tundvad õpetajad suunavad järgmisi põlvkondi kultuuripärandi väärtustamisele ja hoidmisele..
--	--	--------------------	---

Kavandatavad tulemused aastaks 2023:

- Keskuse koolitused on kvaliteetsed, rakendatava kvaliteedijuhtimise süsteemi tulemusena on osalejate hinnang keskuse korraldatud koolitustele üle 80% maksimumhindest.
- Keskuse koolitused pakuvad lisaks vahetule koolituskogemusele võimalusi teadmiste omandamiseks multimeedia vahendusel.
- Keskuse koolitused on kättesaadavad kõikides maakondades.

EESMÄRK 3: Rahvakultuur on kultuuripoliitikas olulisel kohal, sh nii riiklikes kui ka kohaliku tasandi arengudokumentides, valdkonna seisukohad on ühiskonnas hästi esindatud.

Tegevused eesmärgi elluviimiseks:

3.1. Koostöösuhete arendamine kohalike omavalitsuste, institutsioonide, õppeasutuste, mittetulundusühingute ja teiste valdkonna hea käekäigu eest seisvate osapooltega.

3.2. Rahvakultuuri andmekogu arendamine tehniliselt multifunktsionaalseks ja kasutajasõbralikuks registriks, mis kajastab valdavat osa Eestis rahvakultuuriga tegelevatest asutustest, organisatsioonidest, kollektiividest ja isikutest.

3.3. Keskus kogub, analüüsib ja vahendab rahvakultuurialast statistikat, mis on aluseks kultuuripoliitikate kujundamisel nii riiklikul kui ka kohalikul tasandil.

3.4. Keskus koordineerib rahvakultuuri keskseltside ja teiste partnerite koostöövõrgustikku, koondades seeläbi valdkonna tervikvaate ja olles rahvakultuuri teemadel eestkõnelejaks.

3.5. Keskus koostöös partneritega panustab järgmise perioodi kultuuripoliitika põhialuste väljatöötamise rahvakultuuri valdkonnas aastani 2030.

3.6. Rahvusvaheliste koostöösuhete arendamine kogemuste vahetamiseks ja teiste riikide parimate praktikate tundmaõppimiseks.

Kavandatavad tulemused aastaks 2023:

- Rahvakultuur ja vaimne kultuuripärand on olulisel kohal nii riikliku kui ka kohaliku tasandi kultuuripoliitikas. Seepärast töötab keskus selle nimel, et kõik Eesti kohalike omavalitsuste kultuurikomisjonides töötavad inimesed ja omavalitsuste kultuurivaldkonna eest vastutavad ametnikud oleksid järgmise nelja aasta jooksul omandanud teadmisi vähemalt korra keskuse poolt korraldatud kursustel ja/või infopäevadel teadmisi.
- Rahvakultuuri Keskus vahendab kaasaegse ja kasutajasõbraliku rahvakultuuri andmekogu kaudu ülevaatlikumat ja ajakohasemat infot valdkonnas tegutsevate inimeste, organisatsioonide, asutuste ja sündmuste kohta.
- Sõlmitud on raamlepingud koostööpartneritega.
- Valdonna prioriteedid on kultuuripoliitika põhialustes 2030 välja toodud.
- Toimiv koostöö rahvusvaheliselt valdkonna spetsialistidega ja organisatsioonidega.

EESMÄRK 4: Rahvakultuuri toetusmeetmed loovad senisest soodsamad tingimused valdkonna igakülgseks arenguks.

Tegevused eesmärgi elluviimiseks:

- 4.1. Rahvakultuuri, sh pärimuskultuuri ja vaimse kultuuripärandi märkamisele, hoidmisele, väärtustamisele ja edasi andmisele kaasa aitavate tegevuste toetamine ning elluviimine.
- 4.2. Senise Hasartmängumaksu Nõukogu kultuurile suunatud toetuse baasil uue toetusmeetme väljatöötamine ja rakendamine regionaalse kultuuritegevuse toetamiseks.
- 4.3. Elektroonilise taotluskeskkonna käivitamine ja arendamine.
- 4.4. Toetuste jagamise alusdokumentide ülevaatamine ja täiendamine vastavalt vajadusele lähtudes kehtivatest õigusaktidest. Dokumentide väljatöötamise protsessi Kultuuriministeeriumi juriidilise toe kaasamine.
- 4.5. Programmiperioodi kokkuvõtete koostamine ja ettepanekute esitamine Kultuuriministeeriumile toetusmeetmete muutmiseks või uuendamiseks.
- 4.6. Rahvakultuurispetsialistide ja toetusprogrammide (potentsiaalsete) taotlejate koolitamine ja nõustamine, et selgitada programmide eesmärke, rahastamise põhimõtteid ja dokumentide menetlemise korda.
- 4.7. Komisjonide töö ning dokumentide menetlemise koordineerimine. Toetustega seotud dokumentatsiooni ettevalmistamine vastavalt kehtivale korrale. Toetuste sihipärase kasutamise järjepidev kontrollimine.
- 4.8. Koostöö kohalike omavalitsuste, omavalitsusliitude ja rahvakultuuri ning vaimse kultuuripärandi alast tegevust korraldavate katusorganisatsioonidega toetuste süsteemi tutvustamisel.
- 4.9. Koostöös Kultuuriministeeriumiga rahvakultuuri toetuste toimimise mõju-uuringute algatamine erinevates paikkondades.

Kavandatavad tulemused aastaks 2023:

- Toetuste menetlemise elektrooniline keskkond on kaasaegne ja taotlejasõbralik.
- Taotlejate teadlikkus toetuste süsteemist on kasvanud ja kogukondadesse edasi viidud, mida kinnitavad aktiivne taotluste esitamine ja infopäevadest osavõtnute arv.

Hetkeolukord

Peamised tugevused

- Keskus on valdkonnas ja ühiskonnas tervikuna senisest nähtavamal kohal, teadlikkus keskuse tegevustest on tõusnud. Laienenud on koostöövõrgustikud, sh on koostöö paranenud õppeasutuste, keskseltside ja teiste valdkonna organisatsioonidega. Koostöövõrgustike laiendamisele on positiivselt mõjunud mentorprogrammide elluviimine. Võtmepartnerid, sh rahvakultuuri keskseltsid on andnud keskuse tegevusele kõrge hinnangu, oodates keskuselt senisest veelgi enam valdkonna eestkõneleja rolli täitmist.
- Kokkuhoidev kollektiiv ja õppiv organisatsioon, mida iseloomustavad järjepidevus, üksteise abistamine ja nõustamine. Keskuse töötajad on oma valdkonnas hinnatud spetsialistid.
- Keskusel on tugev ja toimiv üle-eestiline maakonnaspetsialistide võrgustik, kes omavad otsekontakti rahvakultuurivaldkonnas tegutsejate ja omavalitsustega kõikjal Eestis.
- Keskuse koolitused on kvaliteetsed, mõnedest programmidest on kujunenud eriti nõutud ja hinnatud kursused, sh rahvariie valmistamise koolitused, rahvatantsujuhtide koolitused, kultuurikorralduse kursused ja jutukool.
- Teadlikkus vaimsest kultuuripärandist on tõusuteel. 2018. aasta lõpuks on vaimse kultuuripärandi nimistusse tehtud üle 100 kande. Paljude nimistu kannete taga on tugevad kogukonnad ja eestvedajad.
- 2019. aastast käivitati internetipõhine taotluste ja aruannete menetlemise süsteem, mis võimaldab edaspidi oluliselt lühema ajaga jõuda taotlusest lepinguni.

Peamised väljakutsed

- Keskuse kolimine Tallinnast Viljandisse tõi endaga kaasa mõningase ebastabiilsuse. Samas on 2018. aasta lõpuks kõik vajalikud ettevalmistused tehtud ning kollektiiv komplekteeritud, et asutus saaks alustada tööd uutes ruumides 2019. aasta algusest.
- Senini on keskusel olnud puudus võtmeametikohtadest, mistõttu on kannatanud keskuse sise- ja väliskommunikatsioon, arendustegevused, samuti koolituste läbiviimine. Koos keskuse kolimisega on antud täiendavad võimalused kollektiivi tugevdamiseks, sh liitub keskusega kommunikatsioonispetsialist, arendusjuht, täiendav koolitusspetsialist ning maakondliku spetsialistina Tallinna esindaja.
- Rahvakultuuri andmekogu on senini olnud tehniliselt puudulik, täitmine vaearikas ja ajamahukas, andmed vananenud. Samuti ei vasta vaimse kultuuripärandi nimistu veebiliides tänapäevastele nõuetele. Kultuuriministeeriumi toetusel on alustatud rahvakultuuri andmekogu ja vaimse kultuuripärandi nimistu uuendamisega.

- Regionaalse kultuurikorralduse tulevik sõltub hetkel haldusreformi järel tekkinud olukorrast. Maavalitsuste kadumise järel ei ole kõik omavalitsused ja nende liidud suutnud võtta kõiki funktsioone samas mahus ja kvaliteedis üle, mitmel pool valitseb senini tegijate hulgas teadmatus. See on omakorda keskusele võimaluseks toetada omavalitsusi kultuuripoliitika kujundamisel läbi rahvakultuurialase statistika kogumise ja analüüsimise, omavalitsuste esindajate koolitamise ja teadlikkuse tõstmise ning toetuste suunamise rahvakultuurialaste projektide elluviimiseks.